

Standard Eurobarométer 82

**KÖZVÉLEMÉNYKUTATÁS AZ EURÓPAI UNIÓBAN
2014 Ősz**

NEMZETI JELENTÉS

MAGYARORSZÁG

A kutatás az Európai Bizottság Kommunikációs Főigazgatóságának kérésére és koordinálásával zajlott.

Ez a jelentés az Európai Bizottság Magyarországi Képviselte számára készült.

A tanulmány nem az Európai Bizottság véleményét tükrözi.
Kizárólag a szerzők véleményét és magyarázatait tartalmazza a jelentés.

Standard Eurobarométer 82 / 2014 Ősz – TNS Opinion & Social

Tartalomjegyzék

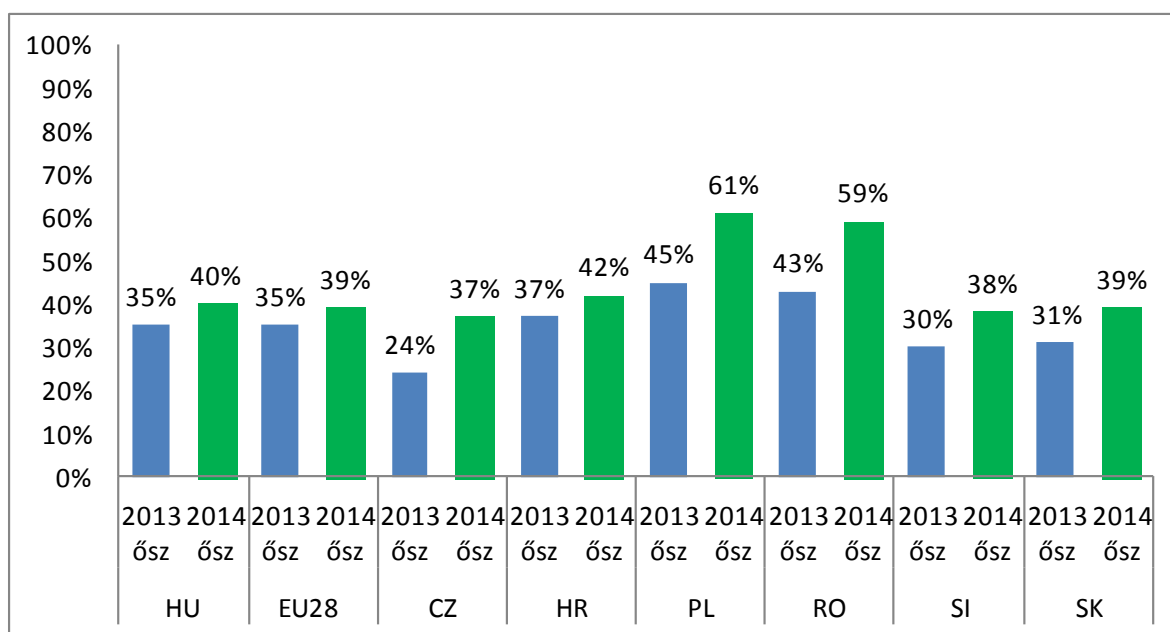
I.	Az Európai Unió általános megítélése.....	2
II.	Az Európai Unió gazdasági helyzetének és a gazdasági válság kezelésének értékelése.....	5
III.	Az Európai Unió jövője	7
IV.	Európai identitás, az európai polgárság megítélése	9

I. Az Európai Unió általános megítélése

Az EU pozitív megítélése mind itthon, mind az EU egészében erősödött az elmúlt egy évben, az EU-s intézményekbe vetett bizalom Magyarországon továbbra is erős, az EU átlag feletti. Az EU "négy szabadságának elvét" a magyarok az Európai Unió egyik legfontosabb eredményének tartják, a régió más országaihoz viszonyítva azonban mégis kevésbé tudják kihasználni a mindennapokban. Erősödött a magyar válaszadók azon véleménye, miszerint szavuk számít az EU-ban és Magyarországon is, illetve az ország érdekeit inkább figyelembe veszik az EU-ban. Ugyanakkor itthon gyengült az a vélekedés, miszerint az EU szava számít a világban.

Az **Európai Unióról** a magyar lakosság általánosságban pozitívan vagy semlegesén vélekedik. A 2014 őszi és az egy évvel korábbi eredményeket összehasonlítva mind Magyarországon, mind pedig az Európai Unióban valamelyest nőtt azok száma, akik pozitív képet alkotnak az EU-ról (HU: 35%-ról 40%-ra, EU: 31%-ról 39%-ra). Itthon az EU-ról pozitívan vélekedők aránya körülbelül megegyezik az EU összes tagállamában mért átlaggal, régiós összehasonlításban (amely a visegrádi országokat, valamint Szlovéniát, Romániát és Horvátországot foglalja magában) csak Lengyelországban és Romániában jobb az EU általános megítélése.

Az Európai Unióról pozitív véleményt alkotók aránya 2014 és 2013 őszén (QA9, QA11)

Az Európai Unióról alkotott pozitív megítélés a férfiak (43%), a 25-34 évesek (47%), a felsőfokú végzettségűek (53%), a vállalkozók (55%), a menedzserek (61%), a kis- és közép városok lakói (45%), illetve az észak-magyarországi (48%) és az észak-alföldi régióban élők (46%) között a leginkább felülreprezentáltak. Az EU-ra legkevésbé pozitívan a munkanélküliek (32%), a még tanulók (33%) és az észak-dunántúli régióban élők (33%) tekintenek. A pozitív véleményeknél valamivel magasabb, 42% azok aránya, akik semleges véleménnyel vannak az EU-ról. Köztük a 24 év alattiak (46%), a 65 év felettiek (48%) és a képzetlenek (47%) felülreprezentáltak.

Magyarországon az **Európai Unió iránti bizalom** tavaly óta gyakorlatilag változatlan és az EU átlagát meghaladó mértékű (HU: 48%, EU: 37%), régiós összehasonlításban a középmezőnyben helyezkedik el Románia (60%) és Horvátország között (39%). Az Európai Unió egyes intézményeibe vetett bizalom itthon ugyancsak meghaladja az EU-s átlagot: a magyar lakosság 51%-a bíz az Európai Bizottságban (EU: 38%) és 52%-a az Európai Parlamentben (EU: 42%). Azok aránya, akik bíznak a **nemzeti kormányban** (HU: 33%) és **parlamentben** (HU: 29%) a régióban itthon a legmagasabb, mértékük az EU-s átlag körüli (kormányok EU: 29%, parlamentek EU: 30%), de jóval gyengébb, mint az EU-s intézményekbe vetett bizalom.

Bizalom az intézményekben (2014: QA18.3, QA17.2, QA17.1, QA8.11, QA8.12; 2013: QA10.8, QA15.2, QA15.1, QA10.6, QA10.7)

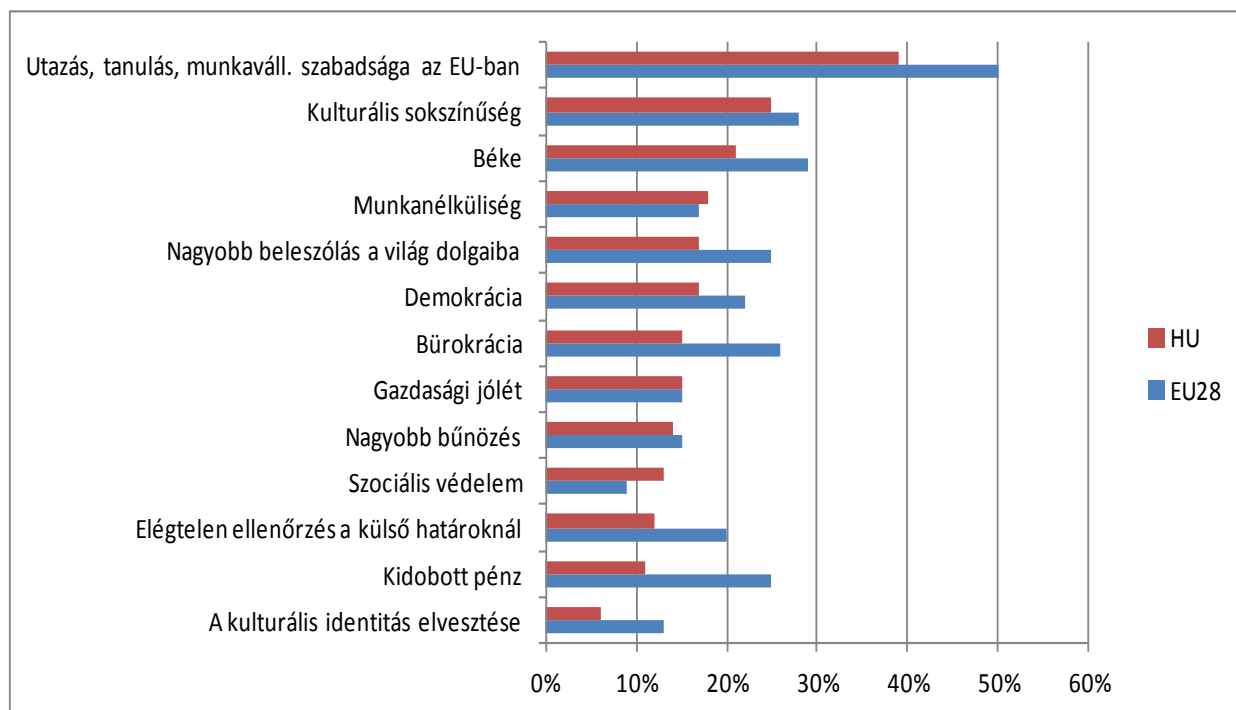
		HU	EU	CZ	HR	PL	RO	SI	SK
Európai Unió	2014 ősz	48	37	43	39	49	60	40	49
	2013 ősz	47	31	34	36	45	48	37	47
Európai Bizottság	2014 ősz	51	38	37	41	48	59	40	47
	2013 ősz	50	35	42	43	47	47	39	51
Európai Parlament	2014 ősz	52	42	41	45	52	60	41	50
	2013 ősz	58	39	45	44	51	49	37	56
Kormány	2014 ősz	33	29	30	16	26	26	13	27
	2013 ősz	37	23	16	16	19	16	10	29
Parlament	2014 ősz	29	30	17	18	21	17	9	26
	2013 ősz	34	25	12	12	17	11	6	28

Az EU legpozitívabb eredményének a magyar lakosság 53%-a a **személyek, az áruk, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgását** tekinti. Ez a mérték nagyjából az EU átlagának (55%) felel meg, ugyanakkor a régiós átlag alatt marad (SK: 71%, RO: 66%, HR: 64%, PL: 63%, CZ: 63%, SI: 60%). Miközben a hazai válaszadók között a **béke** továbbra is az EU második legfontosabb eredménye (HU: 43%), az ezt vallók mértéke tavaly óta valamelyest csökkent, így arányuk mind az EU-s (EU: 56%), mind pedig a régiós átlag alatti (SI: 60%, PL: 57%, CZ: 55%, RO: 51%, HR: 48%, HU: 43%, SK: 42%). Az EU harmadik legfontosabb eredményének a magyarok a **diákcseré programokon való részvételi** lehetőséget tekintik. Az EU tagállamok állampolgáraihoz képest nálunk 11 százalékponttal többen említik ezt az egyik legpozitívabb eredményként (HU: 31%, EU: 20%) és a magyar megítélés a régiós átlag feletti e tekintetben (CZ: 32%, SI: 26%, SK: 26%, HR: 19% PL: 15%, RO: 15%).

Miközben a négy szabadság számít az **EU legfontosabb eredményének** itthon, úgy tűnik annak előnyeivel – a régió mutatóihoz képest – csak **mérsékeltten tudnak a hazai válaszadók személyesen is élni**. Ha például a kérdés már úgy szerepel, hogy mi testesíti meg leginkább számunkra személyesen az EU-t, az előbb említett és magasra értékelt (53%) négy szabadsághoz képest az utazás, a tanulás vagy a munkavállalás szabadságát személyes előnyként a magyarok 39% százaléka említi csupán. Ez az arány a régió országai és az EU összes tagállamának tükrében is rendkívül alacsonynak számít (EU: 50%, SK: 58%, RO: 53%, PL: 49%, SI: 48%, CZ: 48%, HR: 41%). Feltételezhető, hogy ez összefüggésben van azzal, hogy a magyar társadalom az ún. nyitottság index alapján a zártabb közösségek csoportjába sorolható (kevésbé nyitottak aránya, EU: 64%, HU: 82%, PL: 75%, RO: 72%, CZ: 68%, HR: 54%, SK: 48%, SI: 36%). Ez alapvetően több tényezőre vezethető vissza: nyelvi korlátok (sajátos nyelv a régióban, kevesebben tájékozódnak külföldi médiából), ritkább külföldi utazások, illetve más népekkel, kultúrákkal való kevésbé gyakori ismerkedés, barátkozás.

Miközben a **kulturális sokszínűség** és a **béke** – csakúgy, mint a többi EU-s válaszadó többségénél – a magyarok számára is az EU jelentette további legfontosabb személyes élmények, ezek az EU-s átlaggal összehasonlítva valamivel alacsonyabb intenzitással jelennek meg a hazai válaszadók körében. Érdekes, bár talán érthető eredmény, hogy a **demokráciát** inkább az idősebbek tartják a legfontosabbnak (75 év feletti: 21%, 25 év alattiak: 13%).

Mit jelent Önnek személyesen az EU? (QA13)

Az elmúlt évben fontos változás, hogy jelentősen, 37%-ról 50%-ra nőtt azon magyar válaszadók aránya, akik úgy gondolják, hogy **számít a szavuk/szavazatuk az EU-ban**. A régióban a horvátoké, a lengyeleké, illetve a magyarokat követően a románoké a legmagasabb értékek (HR: 57%, PL: 51%, HU: 50%, RO: 46%, SK: 44%, SI: 36%, CZ: 29%), amelyek egyben az EU átlagot is meghaladják (EU: 40%). Azon hazai válaszadók, akik ezt vallják, nagy arányban (80%) gondolják úgy, hogy **ittthon is számít a szavuk**. Ez utóbbi véleményt összességében egyébként a magyar lakosság több mint fele, 54% osztja. Talán nem meglepő, hogy azok vélekednek többségében úgy, hogy mind az EU-ban, mind itthon számít a szavuk, akik általában is érdeklődnek a politikai kérdések iránt, és gyakran beszélgetnek ismerőseikkel, barátaikkal a szűkebb lakóhelyüket, az országot vagy Európát érintő politikai kérdésekről. (EU-ban számít a szavuk: nagyon érdeklődők: 69%-a, egyáltalán nem érdeklődők: 31%-a, itthon számít a szavuk: nagyon érdeklődők: 74%-a, egyáltalán nem érdeklődők: 35%-a) A leginkább felülreprezentált társadalmi csoportok e vonatkozásban a magasabb végzettségűek, a vállalkozók (65%) és a vezetők (70%). A két kérdést illetően különbségek rajzolódnak ki az ország egyes régiói között. Észak-Magyarország és Észak-Alföld lakói az EU esetében 62% ill. 60%, a hazai ügyek tekintetében 59% ill. 70% százalékban gondolják úgy, hogy számít a szavuk/szavazatuk, de hasonlóan magas arányt láthatunk főleg az EU-val kapcsolatban Nyugat-Dunántúlon is: 63%. A többi régiótól jelentősen lemaradva a dél-dunántúliak bíznak legkevésbé abban, hogy számít a szavuk akár az Unióban, akár itthon: 25% ill. 23% a megfelelő arányok.

Az előbbieken tárgyalt EU ügyekben való személyes befolyásnál (számít a szavuk/szavazatuk az EU-ban: HU: 50%) valamivel kevesebben, a magyar válaszadók 43%-a érzékeli úgy, hogy **az Európai Unió megfelelően figyelembe veszi Magyarország érdekeit**. Ez az érték ugyanakkor emelkedést mutat a tavalyihoz képest (2013: 38% → 2014: 43%), meghaladja az EU átlagát (40%) és a régió középmezőnyében helyezkedik el, lemaradva a legmagasabb lengyel, de meghaladva a legalacsonyabb szlovén értéket (PL: 55%, RO: 49%, HU: 43%, SK: 41%, HR: 39%, CZ: 33%, SI: 27%). Mindezek tükrében releváns, hogy ugyan az **EU világra gyakorolt befolyását** a magyar válaszadók továbbra is erősnek tartják, ennek megítélése gyengült valamelyest az utóbbi egy évben (HU: 75%→70%). Miközben ez a megítélés ezzel együtt is átlagosnak tekinthető a térségben, a gyengülő trend egyedülálló a régióban (PL: 72%→82%, HR: 71%→75%, SK: 71%→75%, CZ: 70%→72%, HU: 75%→70%, RO: 61%→70%, SI: 70%→69%) és eltér a tagállamok közti általános vélekedéstől, miszerint az EU befolyása inkább erősödött az elmúlt időszakban (EU: 65% → 69%).

II. Az Európai Unió gazdasági helyzetének és a gazdasági válság kezelésének értékelése

Mind az Európai Unióban, mind Magyarországon a gazdaságot érintő kérdések a legfontosabbak továbbra is. Az európai gazdaság megítélése javult itthon, a régióban és az EU átlagát tekintve is. Az EU tagállamaiban általánosan erősödött az a vélemény, hogy a válság mélypontján már túl vagyunk. Itthon ugyan június óta valamelyest romlott az ezzel kapcsolatos vélekedés, de a tavaly őszi eredményekhez képest változatlan ennek megítélése. Javult viszont itthon annak a megítélése, hogy az Európai Unió mennyire járul hozzá új munkahelyek teremtéséhez. A hazai gazdaság és a saját háztartások anyagi helyzetének megítélése is jobb, mint egy évvel ezelőtt, ugyanakkor a saját munkahelyek pozitív megítélése enyhén romlott. Miközben mind az EU-ban, mind Magyarországon a KKV-k kiemelt szerepet kapnak a gazdasági növekedés előrelendítésében, itthoni megítélésük nem túl pozitív, és a magánszféra munkahelyteremtő képességének megítélése Európában itthon a leggyengébb. A hazai válaszadók az EU-s átlagnál kevésbé gondolják úgy, hogy az Unió túl sok adminisztratív terhet jelent, viszont Magyarországon értenek legkevésbé egyet azzal, hogy az EU könnyebbé teszi a vállalkozások életét Európában. Magyarországon az EU átlagnál nagyobb mértékben gondolják úgy, hogy az EU jó irányba halad a válságból való kilábalás terén.

Az EU összes tagállamában, így Magyarországon is a gazdaságot érintő kérdéseket tartják a legfontosabbnak a válaszadók. Az **Unió gazdasági helyzetét** összességében a magyar lakosság 48%-a tartja jónak, amely jelentős, tizenegy százalékpontos növekedést jelent tavalyhoz képest. Ez az arány jóval meghaladja az EU átlagát (30%). Szűkebb régiókat tekintve – ahol szintén növekedett a pozitív vélemények aránya – Magyarország a középmezőnyhöz tartozik (PL: 55%, RO: 54%, HU: 48%, CZ: 42%, HR: 42%, SI: 39%, SK: 37%). Ezzel párhuzamosan jelentősen csökkent azok aránya, akik rossznak tartják az EU gazdasági helyzetét (60%-ról 44%-ra, ami így 11 százalékponttal kevesebb az uniós átlagnál).

A **magyar gazdaság megítélése** szintén pozitívabb volt 2014-ben, mint 2013-ban, bár a hazai helyzetről alkotott kép kisebb mértékben javult, mint az uniós helyzetről alkotott kép. A hazai gazdaságról csupán minden ötödik ember gondolja úgy, hogy jó állapotban van (26%), az EU-s átlag ennél magasabb, 34% volt (a skála egyik végén Svédországban és Dániában 83% ill. 81% értékelte összességében jóra országuk gazdaságát, a másikon a görögök és a spanyolok mindössze 2%, illetve 3%-a). Saját régiókat tekintve a középmezőnyben helyezkedünk el (PL: 43%, CZ: 35%, HU: 26%, RO: 17%, SK: 13%, HR: 10%, SI: 9%).

A gazdasági helyzet egyik kulcskérdése az emberek számára a munkahelyteremtés, amiről a magyarok 58%-a – 10 százalékponttal többen, mint egy éve – gondolja úgy, hogy **az EU megteremti a több munkahelyhez szükséges feltételeket Európában**. Ez az arány az EU átlagánál jelentősen nagyobb optimizmusra enged következtetni (EU: 47%), de még így is a csehek és a szlovének mellett a legalacsonyabb érték a régióban. A többi ország jóval nagyobb arányban ért egyet a kijelentéssel; a lengyelek 85%-a, illetve a románok 77%-a, de a horvátok és szlovákok 76% ill. 72%-a is jóval magasabb arány a miénknél (PL: 85%, RO: 77%, HR: 76%, SK: 72%, HU: 58%, CZ: 58%, SI: 58%). A munkahelyteremtésről vallott nézetek összefüggnek a **saját munkaerőpiaci helyzettel**; a jó munkavállalói helyzetben lévők 70%-a egyetért azzal, hogy az Unió megteremti a több munkahelyhez szükséges feltételeket. A jó munkavállalói helyzetben lévők azonban a társadalom kisebb hányada, és általánosságban a saját munkavállalói helyzet megítélése romlott 2013 óta. A helyzetet 2014-ben jónak értékelők aránya (35%) jelentősen (21 százalékponttal) alacsonyabb az EU átlagánál, és a régióban is az utolsó helyen osztozunk Romániával (EU: 56%, PL: 61%, CZ: 57%, SI: 51%, SK: 49%, HR: 44%, HU: 35%, RO: 35%).

Bár valamelyest javult a **magyarok saját anyagi helyzetének megítélése**, és 2014-ben a korábbi 39%-ról 44%-ra nőtt a pozitívan nyilatkozók aránya, ez a munkavállalói helyzet értékeléséhez hasonlóan 21 százalékponttal marad el az EU-s átlagtól. A régióban a javuló tendencia ellenére ez a legrosszabb saját anyagi helyzetértékelés (PL: 64%, CZ: 63%, SI: 60%, SK: 52%, RO: 49%, HR: 49%, HU: 44%).

Hogyan ítélné meg a jelenlegi helyzetet a következő területeken (QA1)?

%	Jó		Rossz		Nem tudja	
	EU	HU	EU	HU	EU	HU
Az európai gazdaság helyzete	30	48	59	44	11	8
A gazdasági helyzet Magyarországon	34	26	63	73	3	1
Az Ön munkavállalói helyzete	56	35	26	47	18	18
Háztartásának anyagi helyzete	65	44	32	55	3	1

Az Európai Unióban a munkahelyteremtéssel összefüggésben a magyar válaszadók értenek legkevésbé egyet azzal, hogy a **magánszektor alkalmasabb a munkahelyteremtésre, mint az állami szektor** (50%). Az EU átlag 65%, a régiós adatok pedig 54% és 70% között mozognak. A nagyvárosok lakói az állami munkahelyteremtés (50%), a kisebb településeken élők pedig a magánszektor mellett (57%) voksolók körében felülreprezentáltak. A régiók között szintén van különbség, Észak-Magyarország, Észak-Dunántúl és Észak-Alföld a magánszektorra gondolja az átlagosnál nagyobb arányban alkalmasnak munkahelyteremtésre (60%, 56%, 55%), míg a közép-magyarországi régióban csak 43% a hasonlóan vélekedők aránya. A többi régió átlag körüli véleményen van a magánszféra és állami sféra munkahelyteremtő képességét illetően.

A **kis- és középvállalatok megítélése** az Európai Unió tagállamai közül hazánkban a második legrosszabb Olaszország után, azaz a régió összes országa megelőzi Magyarországot ebben a rangsorban, még hozzá – Lengyelországot kivéve - jelentős különbséggel. (EU: 70%, CZ: 85%, SI: 85%, SK: 80%, HR: 71%, RO: 61%, PL: 42%, HU: 40%). A **nagyvállalatok megítélése** ennél 12 százalékponttal jobb, hasonló az európai átlaghoz, a régiót tekintve azonban szintén az egyik legnegatívabb (CZ: 62%, PL: 60%, RO: 59%, HR: 57%, SI: 55%, HU: 52%, SK: 48%).

A vállalkozásokkal kapcsolatban a válaszadóktól azt is megkérdezték, hogy véleményük szerint az **EU egyszerűbbé teszi-e a vállalkozások életét Európában**. Ezzel a kijelentéssel a magyar válaszadók 45%-a ért egyet, ami nem csak regionális összehasonlításban alacsony (EU: 65%, RO: 77%, PL: 74%, HR: 73%, SI: 70%, CZ: 52%, SK: 51%, HU: 45%), hanem az összes tagállam körében is a legalacsonyabb érték. A kijelentéssel egyetértők aránya nagyobb azok körében, akiknek feltehetően van is rálátásuk vagy tapasztalatuk az EU vállalkozásokkal kapcsolatos szabályairól; a vezetők és a vállalkozók 65%-a, illetve 55%-a ért egyet azzal, hogy az EU egyszerűbbé teszi a vállalkozást. Azok, akik egyébként is bíznak az EU-ban, illetve akiknek pozitív képe van az EU-ról e kérdés esetében is nagyobb (61% ill. 65%) arányban hisznek az EU vállalkozásokat segítő szerepében.

A bürokrácia mértékéről alkotott vélemények minősítik az európai uniós szabályozást, és e tekintetben több a pozitív vélemény, mint a vállalkozásösztönzéssel kapcsolatban. Az EU átlagához képest is kedvezőbb a trend; Magyarországon 10%-kal kevesebben gondolják azt, hogy **túl sok az EU szabályozás**, előírás, mint az EU-ban átlagosan, a régió más országaihoz képest pedig csak Romániában kedvezőbbek a vélemények (EU: 72%, SL: 81%, SK: 80%, CZ: 78%, PL: 68%, HR: 67%, HU: 61%, RO: 57%).

A két kérdésre adott válasz között ugyan statisztikailag szignifikáns, de nem markáns az összefüggés. Azon válaszadóknak, akik szerint az EU nem generál túl sok bürokráciát csak alig több mint fele (56%) ért egyet azzal, hogy az EU egyszerűbbé teszi a vállalkozásokat Európában. A bürokrácia azonban természetesen nem csak a vállalkozásra vonatkozik, hanem sok más előírásra, szabályra is.

Nem csak a bürokrácia értékeléséről, hanem **az EU gazdasági válságkezeléséről** is kedvezőbb a magyarok véleménye, mint az átlag európaié; az egy évvel korábban mért 47% helyett 2014-ben már a magyarok több mint fele gondolta úgy, hogy az **EU jó irányban halad a válságból való kilábalás és az új globális kihívásokkal való szembenézés** tekintetében. A régióban Lengyelországban és Romániában vannak ezen véleményükkel többen (EU: 46%, SK: 41%, SI: 46%, HR: 51%, CZ: 53%, HU: 55%, PL: 59%, RO: 65%).

III. Az Európai Unió jövője

Magyarországon az EU átlagához képest többen gondolják úgy, hogy az Európai Unió jó irányba halad, és nőtt azok aránya, akik optimisták az EU jövőjével kapcsolatban. A hazai válaszadók között az EU átlagánál többen vannak, akik szerint az EU erősebbé válik a válságot követően. Többségük azonban úgy látja, az Unió gazdasági helyzete a közeljövőben nem fog változni, illetve valamelyest csökkent azok aránya is, akik szerint a hazai gazdaság helyzete javulni fog. A válaszadók szerint a következő évtized legfontosabb kezdeményezései a szegénység csökkentésére, a munkaerőpiac modernizációjára, a vállalkozás- és készségfejlesztésre, a környezetvédelemre, illetve az oktatásra kell, hogy fókuszáljanak. A régióban nálunk a legmagasabb azok aránya, akik szerint nem igaz, hogy az Európai Unión kívül jobb lenne.

A magyar lakosság közel egyharmada (32%) szerint **jó irányba haladnak a dolgok az Európai Unióban**, a relatív többség véleménye semleges (37%), miközben a lakosság alig negyede (24%) vélekedik erről negatívan. Az egy évvel korábbi méréshez képest visszaesett a negatív (2013: 31%), és nőtt a semleges véleményt megfogalmazók aránya (2013: 32%), miközben a pozitív várakozás változatlan arányú, és meghaladja az EU átlagát (EU: 25%). A régióban ezzel az eredménnyel Magyarország – a pozitívan vélekedők körében – Románia és Lengyelország mögött, a régiós középmezőnyhöz tartozik (RO: 55%, PL: 40%, CZ: 35%, HR: 34%, HU: 32%, SK: 32%, SI: 26%).

Az EU jövőjéről a magyar lakosság több, mint fele (55%), az EU átlag véleményéhez hasonlóan (56%) optimistán vélekedik. Bár 2013 óta jelentős mértékű volt a derűlátók növekedése (+9 százalékpont), a pozitív elmozdulás ellenére a magyar válaszadók a régióban a legkevésbé optimisták (optimista, EU: 56%, PL: 74%, RO: 74%, HR: 67%, SI: 60%, SK: 60%, CZ: 58%, HU: 55%).

A két kérdés között összefüggés van; akik szerint az EU dolgai jó irányba haladnak, túlnyomó többségében (85%) az EU jövőjével kapcsolatban is optimisták, akik szerint rossz irányba mennek a dolgok, kétharmad (66%) arányban az EU jövőjének megítélésében is pesszimisták.

Miközben az **ország haladási irányának pozitív megítélése** 2012-2013 között javult (2012 tavasz: 11%, 2013 ősz: 30%), negatív megítélése pedig ezzel párhuzamosan jelentősen csökkent (2012 tavasz: 69%, 2014 tavasz: 42%), az utóbbi fél évben némileg ismét nőtt (48%) azok száma, akik negatívan és valamelyes csökkent azoké, akik pozitívan (24%) látják az ország ügyeinek irányát. A pozitívan vélekedők - tavalyhoz képest 6 százalékpontos visszaesése utáni - 24%-os aránya valamivel az EU átlag alatt van és a régiós értékek közepmezőnyében helyezkedik el (EU: 25%, CZ: 36%, PL: 34%, RO: 34%, HU: 24%, SK: 20%, HR: 12%, SI: 9%).

A hazai lakosság **magyar gazdasággal kapcsolatos várakozásai a következő 12 hónapra** inkább borúlátóak, csupán 16% számít arra, hogy az ország gazdasága javulni fog (2012: 13%, 2013: 23%), miközben csekély mértékben, de nőtt azok aránya tavalyhoz képest, akik romlást jósolnak (2012: 47%, 2013: 30%, 2014: 33%). Az elmúlt 3 évben csak azok aránya növekedett lassú, de folyamatos mértékben (2012: 38%, 2013: 45%, 2014: 49%), akik várakozásai semlegesek a hazai gazdaság kilátásaival kapcsolatban.

Az **EU gazdaságának következő 12 hónapjával kapcsolatban** valamivel pozitívabbak a várakozások; a magyar lakosság fele (52%) változatlanságot, és kiegyenlített mértékben, egy-egy ötöde javulást (21%), illetve romlást (20%) vár. Az EU gazdasági helyzetével kapcsolatban így a magyarok jövőbeni várakozása valamivel bizakodóbb, mint az EU átlag (EU: 20% szerint javulni fog, 24% szerint romlani, 42% szerint nem változik). Továbbá a magyar válaszadók véleménye valamivel határozottabb is, mint az EU átlag: Magyarországon 7%, az EU átlagát tekintve ennek duplája, 14% nem tudott a kérdésre válaszolni.

A magyar lakosság több mint fele (53%) úgy gondolja, hogy a **gazdasági válság hatása a munkaerőpiacra elérte a tetőpontját** és a dolgok lassan-lassan javulni fognak. Miközben ez a mutató az egy évvel korábbi méréshez képest (2013 ősz: 52%) gyakorlatilag változatlan, a fél évvel korábbi adatokhoz viszonyítva azonban (2014 tavasz: 61%) pesszimistább. Ezzel az aránnyal a magyarok optimistábbak, mint az európai átlag, bár ott egy év alatt javuló volt a trend, 4 százalékponttal növekedett az optimisták aránya. A régióban Szlovénia kivételével, hozzánk hasonló arányban vannak a bizakodók (EU: 44%, CZ: 54%, SK: 53%, HU: 52%, RO: 52%, PL: 50%, SI: 40%). A magyarok fele (49%) az uniós átlagnál (38%) jóval nagyobb arányban (+11 százalékpont) véli úgy, hogy **az EU megerősödve jön ki a gazdasági válságból**, és azok is valamivel kevesebben vannak, akik szerint ez nem így lesz (HU: 36%, EU: 39%).

A **válságból való kilábaláshoz és a világ új kihívásainak való megfeleléshez** legtöbbször a szegények felzárkóztatását, illetve a munkaerőpiac modernizálását tartják nagyon fontosnak, Magyarországon 85%-os, ill. 85%-ban, az EU-ban 82%-os, ill. 81%-ban. A 3.-4.-5. helyen kis különbségekkel a versenyképesség erősítése, a természeti erőforrások védelme és a felsőfokú oktatás minőségének javítása áll. Mindezen tényezők összefüggnek egymással, mindegyik a szegénység és a képzetlenség csökkentését, illetve a gazdaság fejlődését szolgálja a megfelelő gazdasági körülmények és a tudás fejlesztésének biztosításával. Ezen tényezőktől ugyan valamelyest lemaradva, de az európai polgárok átlagánál nagyobb arányban értékelték fontos prioritásként a magyarok az elektronikus gazdaság fejlesztését szolgáló ultragyors internet erősítését (HU: 65%, EU: 57%).

A magyar állampolgárok relatív többsége bízik az EU sikeres válságkezelésében és az Unió megerősödésében, illetve az ország jövőjét is sikeresebbnek gondolja az EU-n belül. A régióban nálunk a legmagasabb azok aránya, akik nem értenek egyet azzal az állítással, hogy **országuk jobban szembe tudna nézni a jövővel az EU-n kívül**. A 2012. évi 59%-os, és a 2013. évi 58%-os arány után a 2014-ben mért közel kétharmados érték valamelyest az uniós átlagot (58%) is meghaladja (nem lenne jobb az EU-n kívül: HU: 63%, SK: 59%, RO: 58%, HR: 54%, CZ: 53%, PL: 53%, SI: 44%). Az EU-n kívüliség ellenzése ugyan mutat szignifikáns különbséget bizonyos társadalmi-demográfiai jellemzők mentén, de minden egyes társadalmi csoportban, rétegben meghaladja az 50%-ot azok aránya, akik szerint Magyarország jobban boldogulna az EU-n belül. Ezt illusztráljuk a következő táblázatban, amibe az egyes társadalmi jellemzők szélső értékeit válogattuk be (tehát nem szerepel minden egyes, a dimenzióhoz tartozó kategória):

Kérem, mondja meg, milyen mértékben ért egyet vagy nem ért egyet azzal, hogy Magyarország jobban szembe tudna nézni a jövővel az EU-n kívül? (QA21.)

	15-24 éves	55 +	8 ált.	Felső-fok	Vállalkozó	Munka-nélküli	Község	Nagyváros	Az EU jövőjét illetően	
									optimista	pesszimista
Egyetért	22	32	31	26	24	32	34	25	28	33
Nem ért egyet	67	61	58	66	70	53	57	68	67	59
Nem tudja	11	7	11	8	6	15	9	7	5	8

IV. Európai identitás, az európai polgárság megítélése

Magyarországon az Európai Unióhoz kötődést mutató válaszadók aránya magasabb, mint a tagállamok átlagában, Magyarország a negyedik az Európához leginkább kötődést mutató tagállamok rangsorában. A magyar válaszadók európai polgárság érzete az EU átlag feletti, és az elmúlt időszakban valamelyest még erősödött is. Az elmúlt évben duplájára növekedett azok száma, akik "európainak és magyarnak" érzik magukat, nőtt azok száma is ugyanakkor, akik elsősorban inkább európainak érzik magukat. A régió más országaihoz hasonlóan a magyarok számára legfontosabb értékek a béke, az emberi jogok és a demokrácia. Magyarországon relatív többségben vannak azok, akik szerint a demokrácia megfelelően működik az EU-ban, de ezen válaszadók aránya az elmúlt évben csökkent, csakúgy, mint a hazai demokrácia működésével elégedetteké. Nőtt azonban azoknak aránya, akik többet akarnak tudni uniós jogairól és ez pozitív annak tükrében, hogy a magyarok a régióban kevésbé informáltak az Európai Unió működésével kapcsolatban.

Az európai identitás kérdését több oldalról körüljárta a kutatás. Érdeklődött az Európai Unióhoz, illetve az Európához való kötődésről, illetve arról is, mennyire érzik magukat az EU tagországok állampolgárai saját nemzetük és az Európai Unió polgárainak.

A magyarok **Európához való kötődése** mellett, hogy a régióban a legerősebb, az EU átlagát tekintve is kimagasló, Luxemburg, Svédország, és Dánia, után a negyedik „helyezett” (LU: 79%, SE: 75%, DK: 72%, HU: 69%, PL: 64%, RO: 62% SK: 61%, CZ: 56%, EU: 56%, SI: 44%). Az **Európai Unióhoz való kötődés** ennél valamivel alacsonyabb mértékű, de az EU átlagnál magasabb szintű, és a régió középmezőnyében helyezkedik el (EU: 45%, PL: 59%, RO: 58%, SK: 54%, HU: 51%, SI: 38%, CZ: 35%). Az Európához, illetve az Európai Unióhoz való kötődés közt minden tagállam esetében eltérés van.

Az európai kötődésről a legfiatalabb (15-24 éves) és a legidősebb (75 év feletti) korcsoport kisebb arányban (63% ill. 64%), a többi korosztály nagyobb arányban (68-71%) adott számot. Az Európai Unióhoz való kötődésnél is hasonló a trend, de alacsonyabb értékekkel (15-24 évesek, 75+: 46%, többi korcsoport: 49-55%). Az Európához való kötődést az iskolázottság szintje, valamint a foglalkozás polarizálja a leginkább. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők (82%) és a vállalkozók (89%) inkább kötődnek Európához, mint a legfeljebb 8 általánossal rendelkezők (60%), és a munkanélküliek (53%). Ugyanezek az értékek az Unióhoz való kötődésnél: felsővégzettségűek 58%-a szemben az alacsonyabb képzettséggel rendelkezők 50%-ával, illetve a vezetők 64%-a szemben a munkanélküliek 36%-ával. A magyarországi régiók között e tekintetben is van különbség, Európához legkevésbé Dél-Dunántúl (59%) és Észak-Alföld (59%), a leginkább Észak-Dunántúl (77%), és Észak-Magyarország (74%) kötődik. Az Unióhoz való kötődésben szintén Észak-Magyarország a legerősebb (62%) és Dél-Dunántúl a leggyengébb (39%). A települések nagysága (község, város, nagyváros) nem különbözteti meg a kötődésre vonatkozó válaszokat.

Az Európához való kötődés egyik megnyilvánulási formája, hogy az **emberek mennyire érzik magukat európai, illetve magyar polgárnak**. A kérdés megfogalmazása azt is lehetővé tette, hogy kiderüljön, vajon elsőként magyarnak és emellett európainak, vagy esetleg fordítva, elsősorban európainak és aztán magyarnak, vagy csak egyiknek, illetve csak másiknak tekintik magukat.

A lakosság 60%-a magyar mellett európainak is tekinti magát, csak magyarnak pedig 39%-a. Azok közt, akik európainak is tekintik magukat 48% elsősorban magyarnak és aztán európainak, 10% elsősorban európainak és aztán a nemzethez tartozónak (amely 2013 óta megduplázódott és így Magyarország Luxemburg után a második helyen áll az EU-ban), 2% pedig csak európainak. Azok aránya, akik elsősorban saját nemzetiségűnek és európainak tekintik magukat itthon ugyan valamivel meghaladja (48%) az egy évvel korábbi értéket (45%) és az uniós átlagtól csak alig marad el (EU: 51%), a régióban azonban a legalacsonyabb értéket képviseli (EU: 51%, HR: 60%, SK: 59%, PL: 56%, SI: 55%, CZ: 53%, RO: 53%, HU: 48%).

A 48%-os egyben „magyar és európai” érzet a legfiatalabbak közt (15-24 évesek) alulreprezentált (40%), ennek oka az, hogy ebben a csoportban többen tekintik magukat elsősorban, vagy kizárólag európainak (18%). A legszélsőségesebb értékeket a vezetőknel találjuk, akik körében mindössze 13% azok aránya, akik csak magyarok, 68%, akik elsősorban magyarok és aztán európaiak, és 19% azok aránya, akiknél az európaiság esik nagyobb vagy kizárólagos mértékben latba. A skála másik végén ismét a munkanélküliek vannak, köztük a legmagasabb a magukra csak magyarként (52%) tekintők, és legalacsonyabb az európaiságot bármilyen kontextusban említők aránya (47%). A politikai érdeklődés mértéke is összefüggésben áll a nemzeti érzés kizárólagosságával: akik egyáltalán nem érdeklődnek a politika iránt, azok 53%-a csak magyarnak érzi magát, míg azoknál, akik érdeklődnek, 36% ez az arány. A magyarság és európaiság érzet erősen összefügg a nyitottsággal is: minél nyitottabb valaki, annál kevésbé tekinti magát csak magyarnak (nagyon nyitottak: 12%, zártak: 43%). Az ország régióit tekintve, Közép-Magyarország a leginkább kozmopolita (21% inkább európai), legkevésbé Dél-Alföld és Észak-Alföld, ahol 55% ill. 52% a magukat csak magyarnak érzők aránya. A lakóhely szerinti különbségeket a települések nagysága is tükrözi; a nagy városokban élőknek 29%-a vallja csak magyarnak magát, a kisebb városok és a falvak népességének 41-48%-a.

A kutatás feltárta azt is, hogy **mitől érezhetik magukat az emberek európai polgárnak**. A válaszok alapján elmondhatjuk, hogy Európa nemcsak kulturális és gazdasági közösség, de a sport is összetartja: az uniós átlag szerint ugyanis az első három leggyakrabban említett érték a kultúra (30%) a gazdaság (24%) és a sport (24%). A régióban Szlovénia, Románia és Horvátország mellett Magyarországon szintén ezt a három elemet választották a legtöbben:

Az Ön véleménye szerint a következő kérdések közül melyek azok, amelyek az Európai Unió állampolgárai között leginkább felkeltik a közösség érzését? (QD6)

	EU	HU	CZ	PL	SK	SI	RO	HR
Kultúra	30%	25%	32%	27%	25%	19%	24%	24%
Sportok	24%	24%	30%	16%	22%	33%	21%	28%
Gazdaság	24%	28%	19%	31%	18%	29%	20%	25%
Történelem	23%	21%	29%	19%	28%	16%	18%	18%
Értékek	19%	13%	21%	17%	17%	17%	14%	10%
Földrajz	18%	13%	17%	13%	37%	18%	17%	13%
Nyelvek	15%	15%	16%	18%	18%	10%	16%	12%
Jogállam	15%	12%	11%	14%	12%	6%	13%	17%
Közösségvállalás a szegényebb régiókkal	14%	14%	13%	17%	13%	10%	13%	15%
Egészségügy, oktatás és nyugdíjak	13%	21%	10%	15%	11%	10%	17%	15%
Találmányok, műszaki és természettudományok	12%	15%	20%	12%	9%	15%	12%	16%
Vallás	9%	12%	10%	11%	10%	6%	14%	14%

Az arra vonatkozó kérdésre, hogy **mely értékeket képviseli az Európai Unió leginkább**, a magyar válaszadók a régió többi országához hasonlóan a békét (35%), az emberi jogokat (28%) és a demokráciát (23%) jelölték meg az első három helyen. A listán szereplő további értékek a más kultúrák tisztelete, a vallás, a személyes fejlődés, kibontakozás, a szolidaritás, mások segítése, a tolerancia, az egyenlőség, a személyes szabadságjogok, a demokrácia, az emberi élet tisztelete és a jogállam volt. A magyarok által választott értékek közül - az EU átlaggal és a régió más országaival összehasonlítva - a személyes fejlődéssel, kibontakozással kapcsolatos értékek a legkiemelkedőbbek; míg az uniós polgárok 4%-a választotta a három legfontosabb érték valamelyikének, a magyaroknál ennél háromszor többen, a lakosság 12%-a. Az individualista beállítódás a régió többi országában is alacsonyabb, mint nálunk, jellemzően: 1-4%, kivéve Szlovákiát, ahol 9%.

A **demokrácia** a legfontosabb három érték közé tartozik, ezért különösen érdekes megismerni a működésével kapcsolatos elégedettséget is. Magyarországon – annak ellenére, hogy 2014 májusában európai parlamenti választásokat tartottak – jelentősen csökkent azok aránya, akik szerint az EU demokratikus működése megfelelő, bár továbbra is ez a vélemény alkotja a relatív többséget (2014: 47%, 2013: 56%). A hazai demokráciával az uniósnál kevésbé elégedett a lakosság; a 2014-es 35%-os elégedettségi ráta az elmúlt évhez képest némi visszaesést jelent (2013: 39%), ugyanakkor magasabb, mint az azt megelőző évek mutatói (2012: 29%, 2011: 30%).

Erős az összefüggés a kétféle, az EU-s és magyar demokráciával kapcsolatos elégedettségi szint között. A lakosság azon kb. egyharmadának (35%) körében, akik kifejezetten elégedettek az ország demokratikus működésével, 80% az EU demokráciájával is elégedett.

A hazai demokrácia működésével az idősebbek elégedettebbek, mint a fiatalok; a legfiatalabbak között mindössze 28% számolt be arról, hogy elégedett lenne, a 75 feletti korosztálynak viszont közel fele (47%). Az iskolai végzettség nem jelent különbséget a demokráciáról alkotott véleményben, de nem mondható el ugyanez a foglalkozásokról: a vállalkozók és a vezetők nagyobb arányban vannak megelégedve (44%, 42%) a demokrácia működésével Magyarországon, mint a többiek, különösen a munkanélküliek és a háztartásbeliek (25%, 18%), ami arra enged következtetni, hogy a demokráciáról alkotott véleményt a foglalkozási rétegződésben, illetve a társadalmi integráltságban elfoglalt hely erősen befolyásolja.

Több kérdés kapcsán bemutattuk, hogy az Unióról alkotott vélemények összefüggnek azzal, hogy az emberek mennyire érdeklődnek és tájékozottak az Európát és az országot érintő kérdésekben.

A magyar lakosság az uniós átlaggal megegyező arányban (52%) állította azt, hogy **érti az EU működését**. Ugyanakkor ezzel az értékkel az ország lakossága az egyik legkevésbé tájékozottnak számít régiós összehasonlításban (PL: 68%, HR: 63%, RO: 62%, SI: 62%, SK: 61%, HU: 52%, CZ: 46%). A válaszadók 48%-a gondolja úgy, hogy **tisztában van az uniós polgársággal járó jogaival**. Miközben 2012 óta jelentősen megnőtt azok száma, akik **szeretnének többet tudni ezekről** (2012: 52% 2014: 66%), a magyarok érdeklődése régiós összehasonlításban nem a legmagasabb (SK: 77%, HR: 76%, RO: 75%, PL: 70%, HU: 66%, CZ: 66%, SI: 62%). Az életkor növekedésével – ahogy feltehetően egyre kevésbé tudják a lakosok kihasználni az EU-s jogaik adta új lehetőségeket – csökken az érdeklődők aránya is. A fiatalok (15-24 évesek) között jóval többen (78%) vannak azok, akik több ismeretet szeretnének kapni uniós polgári jogaikról, mint a 65-74 évesek (57%), és kiváltképp, mint a 75 évnél idősebbek (43%) között. A végzettség emelkedése is növeli az érdeklődők arányát, vagyis, aki eleve tájékozottabb (az Unióval kapcsolatban is), azok még többet szeretnének tudni (alacsony végzettségűek: 58%, magas végzettségűek: 75%), a legmagasabb arányt pedig a még tanulók körében találjuk. Érdekes, hogy a régiók közül 75%-os érdeklődési aránnyal e tekintetben is kiemelkedik Észak-Magyarország és sereghajtó Dél-Dunántúl (52%). Ahogy a lenti táblázat is mutatja, mindhárom kérdés szignifikáns összefüggést mutat a nyitottsággal.

%	Az EU működését értik	Az EU-s polgársággal járó jogokat ismerik	Több ismeretre szeretnének tenni az uniós polgársággal járó jogairól
Nyitottak	84	82	79
Zártak	49	42	61